Täysistunto

Keskiviikko 11.2.2026 klo 14.00—17.30

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja rikoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 195/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.56 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koskee ympäristönsuojelulain seuraamuksia koskevan 225 §:n ja rikoslain muuttamista. Esityksen mukaisesti säädettäisiin kansalliset rangaistussäännökset, jotka koskevat EU:n fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevan F-kaasuasetuksen, otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan otsoniasetuksen ja ympäristönsuojelulain 17 luvun sekä EU:n päästöportaaliasetuksen rikkomista. Kansallisesti F-kaasu- ja otsoniasetuksen vastaisia tekoja säädetään rangaistavaksi sekä ympäristönsuojelulaissa että rikoslaissa. Rikoslain 48 luvulla täytäntöön pannaan ympäristörikosdirektiivi, ja se kattaa vakavimmat F-kaasu- ja otsoniasetuksen vastaiset teot.

Arvoisa puhemies! Vastaavasti kuin voimassa olevassa lainsäädännössä, ympäristönsuojelulaissa säädettäisiin sakonuhkaisista teoista. Rikoslain nojalla taas tuomittaisiin sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi, jos teko on tehty tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ja se on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle. Hallitus esittää, että ympäristönsuojelulain 225 §:ssä säädettäisiin sellaisista F-kaasu- ja otsonisetuksen vastaisista teoista, jotka on tehty tahallaan tai huolimattomuudesta ja joita ympäristörikosdirektiivi ei kata. Tällaisia tekoja ovat esimerkiksi raportointi- ja kirjanpitovelvollisuuksien laiminlyönti. Tätä pykälää sovellettaisiin myös silloin, kun kyse on sellaisista huolimattomuudesta tehdyistä teoista, jotka ympäristörikosdirektiivi kattaa. Esimerkki tällaisesta teosta olisi fluorattujen kasvihuonekaasujen markkinoille saattaminen ilman F-kaasuasetuksen mukaista kiintiötä. Ympäristönsuojelulain mukaisesti sakkoon tuomittaisiin myös päästöportaaliasetuksen rikkomisesta, kuten esimerkiksi asetuksen edellyttämän kirjanpitovelvollisuuden laiminlyönnistä.

Hallitus esittää rikoslain 48 luvun 1 §:ään ainoastaan EU-säädösten viittausten päivittämistä. Hallituksen esitys toisi rangaistavuuden alaan vain vähäisiä laajennuksia. Niillä ei

arvioida olevan merkittäviä yritysvaikutuksia, eikä niissä ole kysymys yritystoiminnan rajoituksista. Esityksellä ei myöskään ole olennaisia vaikutuksia viranomaisiin eikä rikosprosessiin tulevien tapausten määrään.

Arvoisa puhemies! EU:n asetukset edellyttävät seuraamusten olevan tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia, ja seuraamuksia määriteltäessä on huomioitava muiden muassa rikkomisen luonne ja vakavuus ja mahdolliset aiemmat rikkomukset. Seuraamuksista määräämisellä on tarkoitus varmistaa terveyden ja ympäristön suojelun korkea taso. Vaikuttavien ja varoittavien seuraamusten säätäminen tehostaa toimeenpanoa ja ennaltaehkäisee rikkomuksia. Seuraamusten määrääminen säädöksiä rikkoville toiminnanharjoittajille edistää toimijoiden yhdenmukaista kohtelua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.59 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen ytimessä on ympäristönsuojelun vahvistaminen. Kyse on välttämättömästä osasta niitä toimia, joilla Suomi kantaa vastuuta ilmastosta, ilmakehästä ja tulevien sukupolvien turvallisesta elinympäristöstä. Se ei ole työtä, jonka voisimme jättää tulevien sukupolvien haltuun ja heidän ratkaistavakseen. Ympäristömme vaatii meiltä huomiota jo tänään, jotta voimme tehdä Suomesta turvallisen kotimaan myös lapsille ja lastemme lapsille.

Arvoisa puhemies! Uudet EU-asetukset tietyistä kasvihuonekaasuista, otsonikerrosta heikentävistä aineista ja teollisuuden päästötiedoista velvoittavat meitä jäsenmaita huolehtimaan, että sääntöjä myös noudatetaan. Tällä esityksellä varmistamme, että Suomen seuraamusjärjestelmä on selkeä, oikeansuuntainen ja vaikuttava. Se tarkoittaa, että lakien noudattamatta jättämisestä voidaan asettaa rangaistus, kuten oikeusvaltiossa kuuluukin. Kun rangaistavuus ja velvoitteet määritellään aiempaa täsmällisemmin, myös yritysten oikeusvarmuus paranee ja sääntelyä on helpompi noudattaa. Samalla se tarkoittaa, että kallista ympäristöämme vaarantaviin tekoihin voidaan puuttua ajoissa ja tehokkaasti. Tällä EU-sääntelyllä pyritään hillitsemään ilmaston lämpenemistä. Samalla esitys ei kuitenkaan tuo maamme yrityksille merkittäviä uusia velvoitteita, sillä muutokset johtuvat pääosin EU-lainsäädännön täytäntöönpanosta ja selkeyttävät jo olemassa olevia sääntöjä. Teollisuuden päästötietojen raportoinnin täsmentäminen lisää läpinäkyvyyttä, parantaa viranomaisten valmiuksia ja ennen kaikkea vahvistaa kansalaisten luottamusta ympäristötoimien riittävyyteen.

Arvoisa puhemies! Nämä ovat toimia, joilla suojellaan sekä luontoa että ihmisten terveyttä. Ne ovat osa sitä velvollisuutta, jonka perustuslaki asettaa meille kaikille. On meidän tehtävämme huolehtia ympäristöstä ja sen säilymisestä tuleville sukupolville. Tämä esitys vie Suomea siihen suuntaan. Se vahvistaa yhdenvertaisia pelisääntöjä ja parantaa ympäristön tilaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.03 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun luin tätä varsin teknistä lakiesitystä kaiken kaikkiaan, niin totta kai nämä ovat erittäin tärkeitä asioita, jotka tässä ollaan tuomassa rikosten ja muitten rangaistusten piiriin sen takia, että tässä puhutaan ympäristörikoksista ja erilaisista päästöjen vähentämiseen liittyvistä toimenpiteistä, mutta minua jäi tässä kiinnostamaan erityisesti se, että nyt kun tiedetään, että meillä on semmoisia yrityk-

siä, jotka puliveivaavat vähän kaikilla asioilla, myös näillä ympäristöasioilla, niin onko ministerillä taustatietoa tai taustakeskusteluissa tullut näkemyksiä siitä, miten paljon tämä vaikuttaa myös niihin muihin asioihin, esimerkiksi työoloihin ja kaikkiin muihin, kuten pätevyysvaatimuksiin, ketkä saavat mitäkin asioita tehdä, kun näitä asioita tarkkaillaan näin vahvasti.

Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin on hyvä, että tämä on EU:ssa yhdenmukaista lainsäädäntöä, joka tässä on myöskin taustalla. Sitä pidän tässä hyvänä, että me saadaan tätä yhteistä sääntöpohjaa tähän EU:n markkinaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri haluaa käyttää puheenvuoron vielä. Olkaa hyvä.

16.05 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Arvoisa puhemies! En tiedä, sainko aivan kiinni edustaja Lylyn ihan hyvästä kysymyksestä, mutta totta kai on tärkeätä, että meillä on paitsi yhtenäinen sääntelypohja myös seuranta erilaisille asioille — osittain myös silloin kun puhutaan ympäristölle vaarallisista tai mahdollisesti haitallisista aineista, niin jos niitä ympäristöön päätyy, niillä pitää olla tietty luvitusprosessi. Siinä mielessä pitää tarkkana olla, että niitä myös sitten noudatetaan, eli riittävä valvonta.

Oma käsitykseni on se, että kyllä meillä Suomessa noin lähtökohtaisesti aika hyvällä tasolla tällä hetkellä ollaan. Totta kai meillä viranomaiset jatkuvasti valvovat esimerkiksi myös erilaisia ympäristölupien ehtoja. Nyt tässä viime aikoina ovat olleet esillä vaikkapa nyt jätteen siirrot ja kuljetukset ja niiden säilyttäminen, ja niissäkin tapauksissa on valvonnalla puututtu siihen, että ympäristölupien ehtoja pitää noudattaa ja sitten pitää tehdä lisätoimia, jos näin ei ole ollut. Tietenkin siitä voi sitten seuraamuksiakin tulla, jos ei korjata nopeasti toimintaa, varsinkin kun nyt puhutaan tämän lain osalta esimerkiksi vähän vaarallisemmista tuotteista.

Toki tästä voin edustajalle lisätietoa tarvittaessa myöskin pyytää, jos tätä laajemmin halutaan. Suomessa käsitykseni mukaan asiat ovat kohtuullisen hyvällä tolalla, mutta totta kai meilläkin on vielä parannettavaa toimintakulttuurissa. Huolehditaan siitä, että ympäristöön ei päädy sellaista, mitä sinne ei pidä päätyä, ja toisaalta siitä, että vaarallisia esimerkiksi kaasuja tai muita käsitellään siten kuin niitä kuuluu käsitellä ja että niihin on tarvittavat luvat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Lyly.

16.06 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos paljon ministerille vastauksesta. Totta kai kiinnostaa vähän se, kuinka paljon näitä tapauksia on, kuinka isoon määrään sitten vaikutetaan näillä kysymyksillä, ja sitten se, minkälaisia rangaistuksia näistä on ollut. Sen tyyppisiä pieniä taustatietoja olisi hyvä saada. Kun minä nopeasti yritin katsoa tästä lakiesityksestä, en päässyt niihin kiinni, ja ne olisi hyvä tietää.

Minua vaivaa näissä aina tämä: Kun joitain asioita saadaan kuntoon rakenteessa, niin se kyllä korjaa vähän ulkopuolellakin olevia ongelmia, ja se on sillä lailla hyvä kehityssuunta. Sitten kun katsotaan, niin tässäkin salissa on aika monta kertaa tuotu esiin roskien tuominen Vantaan jätteenpolttolaitokselle, ja sielläkin on erilaisia päästöjuttuja ja muita olemassa. Kuinka paljon tämäntyyppinen lainsäädäntö auttaa niitten osalta lähtömaassa ja täs-

sä meidän maassa näitten käsittelyssä? Täällä aina vähän rönsyilee tämä. Kun tässä ei ollut paljon puheenvuoroja, niin ajattelin vielä tämän kysyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ministeri Multala vielä.

16.08 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Arvoisa puhemies! Käsitykseni on se, että tämä kyllä nyt koskee aika eri asiaa kuin esimerkiksi jätteiden poltto tai jätteiden siirrot. Niihinhän on ihan oma luvitusprosessinsa. Nyt niiden lisäksi ollaan tuomassa EU:n jätteensiirtoasetus. Muistaakseni se on se nimike. Sen avulla kiristetään tiettyjä vaatimuksia ja toisaalta tuodaan esimerkiksi harmaan talouden osalta EU:n harmaan talouden torjunnan yksikölle uusia toimivaltuuksia, joilla he voivat puuttua sellaisiin tilanteisiin, joissa epäillään esimerkiksi talouspuolen laiminlyöntejä tai harmaata taloutta tai näin edelleen. Eli sinne tulee lisää toimivaltuuksia tällaisiin rajat ylittäviin tapauksiin. Tietenkin meillä huolehditaan siitä, että meillä toimitaan lupien ja lainsäädännön mukaisesti ja siihen valvonnalla tarvittaessa puututaan, ja niin on puututtu tähänkin mennessä.

Sinällään täytyy sekin huomioida, että jätteenpoltolla on iso merkitys meidän kaukolämmössä tällä hetkellä ja osittain myös sähköntuotannossa. Se on sellaista säävarmaa energiantuotantoa, jota me tällaisina pakkastalvina kyllä tarvitaan. Sekin on tässä keskustelussa hyvä huomata, että se on olennainen osa meidän energiajärjestelmää tällä hetkellä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.